قاينار كۆزىنەن ەگىن باسىنا دەيىن ئاربىر تامشى سۇدى تەتەنشە ۇقىپتىلىقپەن ويداعداي پايدالاندى

تيانشان باعامى

□ انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئىتلىشىسى جاڭ جىلي

ئەدان جاڭبىرىنان كەيىن، اقسۇ ۋزەنى سۇاىرىلمالى وڭىرىندەگى كەڭ كوسلىگەن قۇنارلى ەگىنجايلاردا كوك تەبىندەپ شىعا باستادى. تەپىراقتى جارىپ شىققان جۇگەرى مەن ماقتا مايسالارىنا كوز جىبەرگەن اقسۇ قالاسى قاراتال قالاشعى سارىقىرشىن قىستاعىنىڭ تۇرعىنى تۇرعۇن تۇرسۇن مىناداي ەسەپ سوقتى: "بيىل ئىبىز 'قۇرعاق ەگىپ، از ـ ازدان تامشىلاتىپ سۇارۋ' تەحنيكاسىنان پايدالانىپ ەكتىك، بىلتىرعىمەن سالىستىرعاندا، ئىبىر مۇ جەردەن 100 تەكشە مەتردىڭ ۇستىندە سۇ ۇنەمدەلدى، مەجەمەن ئىبىر مۇ جەردەن 150 يۇان ينالاسندا ۇزىندىك قۇن ۇنەمدەلىپ، ونىمدىلىك ارتادى".

وسى كەزدە تيانشان الابىندا ئاربىر تەڭگەرگىش سۇ قويماسى، سۇ باستاۋ تورابى، سۇ جەتكىزۇ ارىق ـ توعاندارى، تىزگىندەۋ سۇ تيەگى، زەردەلى ناسوس ئۇيى، جوعارى ولشەمەدى ەگىنجاي قۇرىلىسى سياقتىلاردىڭ قۇرىلىس باسىندا سۇاىرمالى ئوڭىردى سۇ ۇنەمدەۋ بوينشا وزگەرتۇ جۇمىسى قاۋىرت جۇرىلۇدە. سۇ بايلىعەنان پايدالانۇ ونىمدىلگى قانشالىق جوعارى بولسا، شىنجياڭنىڭ دامؤ كەڭىستىگى سونشالىق زور بولادى، رايونىمىز سۇ بايلىعەن شوعىرلى، ۇنەمدەى پايدالانۇ دەڭگەيىن كۇش سالا جوعارىلاتۇ بارىسىندا سۇاىرمالى ئوڭىردى وزگەرتۇدەى ەكولوگيالىق ورتانى جاقسارتۇمەن ۇشتاستىرىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى قۇرىلىمىن رەتتەۋمەن ۇشتاستىرىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى جالپىلىق تەحنيكاسىمەن ۇشتاستىرىپ، سۇارۋ قاينار كۆزىنەن اتىز ـ ارىق باستارىنا دەيىن ئاربىر تامشى سۇدى تەتەنشە ۇقىپتىلىقپەن ويداعداي پايدالاندى.

سۇ قۇرىلعىلارىن كۆش سالا جاڭالادى

مول ئونىم الۇعا سۇ قۇاتىن ۇستەدى

"ئىبزدىڭ ەككەن ئىبيداي، جۇگەرى جانە ماقتامىزدان جىل ساين مول ئونىم الۇىمىز علمي، ئونىمدى سۇ يگىلىگى قاماتاماسزدىعنان قول ۇزە المايدى"، ـ دەدى 5 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنى ماناس وزەنى الابىنىڭ تۇنبا جازىق بەلدەۋىندەگى ماناس وزەنى سۇاىرمالى وڭىرىندە كوكتەمگى ەگىسپەن قاربالاستاپ جاتقان ماناس اۋدانى لىتۇ ـ ي قالاشعى جياۋجياجۇاڭ قىستاعىنىڭ تۇرعىنى لۇ چيگيۇن.

ماناس وزەنى سۇاىرمالى ئوڭىرى ـــ وتكەن عاسىردىڭ 50 ـ، 60 ـ جىلدارى اشىلىپ، قۇرىلعان كولەمدى سۇاىرمالى ئوڭىر، سۇاىرمالى ئوڭىر ماناس اۋدانى، ساۋان قالاسىن، قاراماىلى قالاسىن، سوندداي ـ اق بيگتۇان 8 ـ شىسىنىڭ، 6 ـ شىسىنىڭ ئىبر ئىبولىم تىڭ اشىلعان جەرلەرىندەگى ەگىس الاڭدارىن قامتىپ، شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق دامؤنا ماڭىزدى ۇلەس قوسقان.

تۇتاس شىنجياڭنىڭ استىق وندىرىسىندەگى نەگىزگى ۇلكەن وبلىس سانجى حۇيزۇ اۋتونوميالى وبلىسىندا سۇاىرمالى وڭىرلەردىڭ سۇ يگىلىگى نەگىزدىك قۇرىلىسى جەرگىلىكتى ورىننىڭ استىق حاۋىپسىزدىگىنىڭ ماڭىزدى كەپىلى. "13 ـ بەسجىلدىقتان" بەرى سانجى وبلىسى كولەمدى، ورتاشا سۇاىرمالى ئوڭىر نىسانىنان جالپى 19ىن اتقاردى، جالپى 375 كيلومەترلىك بەل توعاندى (قۇبىر) جاڭالادى، 1227 ارىق ـ توعان قۇرىلعىلارىن سالىپ، 2 ميللىون 659 مىڭ 400 مۇ كەلەتىن سۇارۋ اۋماعىن جاقسارتتى. 2021 ـ جىلدان 2025 ـ جىلعا دەيىن سانجى وبلىسىنىڭ زاپاستاعى كولەمدى، ورتاشا سۇاىرمالى ئوڭىر نىسانى 15كە جەتەدى، ول 7 اۋدان، قالانى شارپيدى، كەزەكتە زاپاس نىسانان 6 نىسان اتقارىلدى.

سۇمەن قامداۋ تۇراقتى بولسا، كاسىپ سالاسى كورىكەيەدى. شىنجياڭنىڭ استىق، ماقتا سياقتى داقىلدارىنان جىل ساين مول ئونىم الۇدىڭ استارىنداعى سۇاىرمالى وڭىرلەردى وسىزاماندىرىپ وزگەرتۇ ـــ سۇ قۇاتىن ۇزدىكسىز كورنەكتىلەندىرىپ، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ بايماندى دامؤنا بەرىك نەگىز قالادى.

يارىكەن وزەنى سۇاىرمالى ئوڭىرى ـــ شىنجياڭداعى ەڭ ۇلكەن سۇاىرمالى ئوڭىر، بيىل بىرنەشە سۇ ۇنەمدەۋ بوينشا وزگەرتۇ نىساندارى اتقارىلدى. يارىكەن اۋدانى ايىا وزەنى دامىسى اۋىلىنداعى ورتا، شاعىن اعىستاردى وڭاۋ ينجەنەرياسى توعاننىڭ قۇرىلىس باسىندا جۇمىسشىلار ەگىنجاي سۇ يگىلىگى نەگىزدىك قۇرىلىسىنىڭ التىن مەزگىلىن مەتتى يگەرىپ، ئەتۇرلى ماشينالارمەن قۇرىلىس جۇرگىزىپ جاتتى.

يارىكەن اۋداندىق سۇ يگىلىگى مەكەمەسى ينجەنەريا ئبولىمىنىڭ كادرى لي يۇڭچاڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: ايىا وزەنى دامىسى اۋىلىنداعى ورتا، شاعىن اعىستاردى وڭاۋ ينجەنەرياسى ايماقتالعانىنان كەيىن، تاسقىننان ساقتانۇ، قۇاڭشىلىققا قارسى اتتانۇ رولىن ئونەمدى ساۋلەلەندىرىپ، سۇ مولشەرى شىعىنىن ازايتىپ، سۇارمالى سۇدان پايدالانۇ ونىمدىلگىن جوعارىلاتادى. سونىمەن بىرگە، يارىكەن اۋدانى چىيان وزەنى كاچۇن اۋىلىنداعى ورتا، شاعىن اعىستاردى وڭاۋ ينجەنەرياسى دا جەدەل اتقارىلۇدا.

ئتلىشىنىڭ اۋتونوميالى رايوندىق سۇ يگىلىگى مەڭگەرەمەسىنەن ۇعىسۇىنا قاراعاندا، 2022 ـ جىلى رايونىمىز ئىبىر ميلليارد 610 ميلليون يۇان قارجى شعارىپ 6 ورىندىعى كولەمدى سۇارمالى ئوڭىردى، 13 ورىندىعى ورتاشا سۇارمالى ئوڭىردى وزگەرتىپ، 3 ميللىون 472 مىڭ مۇلىق سۇارۋ اۋماعىن جاقسارتقان. 2023 ـ جىلدان 2025 ـ جىلعا دەيىن تۇتاس رايون وڭتۇستىك شىنجياڭدى ۇزدىكسىز ئتۇيىن ەتىپ، 5 ورىندىعى كولەمدى سۇارمالى ئوڭىردى، 26 ورىندىعى ورتاشا سۇارمالى ئوڭىردى وزگەرتىپ، 2 ميللىون 501 مىڭ 600 مۇلىق سۇارۋ اۋماعىن جاقسارتۇدى جوسپارلادى.

علمي سۇ ساقتادى

جەر استى سۇىمەن قامداۋ تورىن دامىتتى

بيىل ونسۇ اۋدانى تايلان وزەنى سۇارمالى ئوڭىرى جام قالاشعى وتكىزگەن بۇقارالىق ماەدەنيەت قيمىلىنىڭ كوبى "جاڭا داۋىردەگى كارىز" اتىمەن اتالدى. جام قالاشعى پارتكومەنىڭ مۇشەسى، ورىنباسار قالاشق باستعى ژاڭ چۇن: "جاڭا داۋىردەگى كارىز" ونسۇ اۋداننىڭ ەكولوگيالىق تانسقىسىنا اينالدى، ـ دەدى.

"جاڭا داۋىردەگى كارىز" دەپ اتالعان تايلان وزەنى كارىز ۇلگىسىندەگى جەر استى سۇ قويماسىنان ۇلگى كورسەتۇ ينجەنەرياسى ـــ علمي زەرتتەۋ ارقىلى نىساندى جەتەكتەيتىن، نىسان ارقىلى علمي زەرتتەۋدى جەبەيتىن جەر استى سۇىن تەڭگەرۇ ـ ساقتاۋدان ۇلگى كورسەتۇ ينجەنەرياسى، ول جوعارى اعاردا سىڭۇگە باستاۋ شاراسى ارقىلى تاسقىن سۇىن تايلان وزەنىندەگى بوكتەر تۇنبا قايىرىندىعى شاعىل تاس قاباتىنا ئسىڭىرىپ ساقتايدى ئارى كەنەرەسى ۇلكەن سۇ الۇ قۇدىعى ارقىلى جەر استى سۇىن ىركىپ قالادى. بۇل ينجەنەريا 2021 ـ جىلى 10 ـ ايدا قۇرىلىس باستاعان، قازىر قۇرىلىس مىندەتتىنىڭ 90%تەن استامىن تامامدادى.

"ئىبز سۇ جەتكىزۇ ئتاسىلى جاعىندا جەر استى سۇىن تەڭگەرۇ ـ ساقتاۋ ئتاسىلى جوىنىندە نزدەنىس جاسادىق، بىلاي بولعاندا سۇ جەتكىزگەن كەزدە سۇدىڭ شعىنىن 10% ـــ 5 ازايتۇعا، ەگىنجايلاردى سۇارۋدا سۇدان پايدالانۇ مولشەرىن 80%تەن استامعا جوعارىلاتۇعا بولادى"، ـ دەدى ونسۇ اۋداندىق سۇ يگىلىگى مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجيى دىڭ ۇانحۇڭ.

قازىر چارقىلىق اۋدانى چارقىلىق وزەنى سۇارمالى وڭىرىندەگى "جاڭا داۋىردەگى كارىز" ينجەنەرياسى دا بىتۇگە تاياپ قالدى. وسى ينجەنەريا بوينشا 176 كيلومەترلىك جەر استى سۇ باستاۋ قۇبىرى سالىنىپ، چەرشەن وزەنى، تاسساي وزەنى، ۇاششەرى وزەنى جانە چارقىلىق وزەنى تۇتاستىرىلىپ، 4 وزەننىڭ سۇىن ئوڭىر اتتاپ جەتكىزۇ جۇزەگە اسىرىلادى. مۇنەمەن قوسا مەرەن وزەنى سۇ قويماسى ارقىلى چارقىلىق اۋدان ورتالعىنا سۇ جەتكىزىلەتىن بولسا، بولاشاقتا چارقىلىق اۋداننىڭ تۇتاس اۋماعىنداعى سۇ باستاۋ ينجەنەرياسىندا 5 وزەن ارقىلى بىرلەسپە جەتكىزۇ، بىرلەسپە ارەكەتتەنۇ جۇزەگە اسىرىلادى.

چارقىلىق اۋداندىق سۇ يگىلىگى مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ ورىنباسار شۇجيى، مەكەمە باستعى ژاڭ چياڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: سۇ باستاۋ، سۇ ساقتاۋ قۇرىلىسىنىڭ جەر جاعدايى پارقىنان تولىق پايدالانىپ، جەر استى سۇىمەن قامداۋ تورىن قۇرىپ، جەر استى قۇبىر تورىنىڭ وزدىگىنەن اعىپ سۇ باستاۋىن، جەر استى قۇبىر تورىنىڭ سۇىمەن قامداۋىن قامتاماسز ەتۇدى جۇزەگە اسىرۇ ـــ چارقىلىق اۋداننىڭ ورتالقتىڭ جاڭا داۋىردەگى سۇ يگىلىگى قىزمەت باعىتىن دايەكتىلەندىرۇدەگى، تياناقتاندىرۇداعى ناقتى شاراسى. ەسەپتەۋگە قاراعاندا، جەر استى سۇ تورىنىڭ سالىنۇى مەن اۋدان شارۋاشىلىعىندا سۇ ۇنەمدەپ سۇارۋ تەحنيكاسىنىڭ جالپىلاستىرىلۇى چارقىلىق اۋداننىڭ سۇدان ۇنەمدەى پايدالانۇ سالىستىرماسىن 30%تەن استام جوعارىلاتادى ەكەن.

بايلىق سىياتتى سۇ تاپشىلىعى مەن قۇرىلىمدىق سىياتتى سۇ تاپشىلىعى قاتار ورىن تەپكەن شىنجياڭدا، كوپتەگەن قالا، اۋدانداردىڭ تۇان ـ الاڭدارى سۇ بايلىعىن جوعارى ونىمدىلىكپەن ۇلەستىرۇ مەن ۇيلەسىمدى پايدالانۇ دەڭگەيىن جوعارىلاتۇ جونىندە بەلسەنە نزدەنىس جاساپ، ئوز جەرلەرىنىڭ جاعدايىنا قاراي "جاڭا داۋىردەگى كارىز" ۇلگىسىن دامىتىپ، سۇدان پايدالانۇ ئتاسىلىنىڭ ناشار، تومەن ۇنەمدى بولۇدان شوعىرلى، ۇنەمدى بولۇعا بۇرىلىس جاساۋىن تىلگەرىلەتتى.

سۇدان زەردەلى پايدالاندى

جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي سالدى

بۇراتالا قالاسى بىلىنحارمودون اۋىلى توسونقاش قىستاعىنىڭ تۇرعىنى حۇاڭ لايشي ەگىس داقىلدارىن سۇارعاندا قول تەلەفونەمەن عانا مەڭگەرۇگە بولاتىندىعىن، ئارى ۇاقىت، ئارى كۇش ۇنەمدەۋگە، سۇدى دا، تىڭايتقىشتى دا ۇنەمدەۋگە بولاتىندىعىن، نەشە مىڭ مۇ جەردىڭ جۇمىسىن جالعىز ادامنىڭ عانا ىستەي الاتىندىعىن ويلاپ تا كورمەگەن ەدى.

سۇارمالى ئوڭىر ـــ سۇ قويماسى، وزەن، توعان، ەگىستىك جەر، ەگىس داقىلدارىنان قۇرالعان جالپىلىق تۇلعا، سۇارمالى ئوڭىردى وزگەرتۇ مەن باسقارۇدا وسىزامانداندىرۇدى، سيفرلاندىرۇدى، ينفورماتسيالاندىرۇدى جۇزەگە اسىرۇ كەرەك، مۇندا سۇارۇدىڭ "ەڭ سوڭعى ئبىر كيلومەترىن" اشۇ جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي قۇرىلىسىندا توتەنشە ماڭىز الادى. بۇراتالا موڭعۇل اۋتونوميالى وبلىسىندا 2019 ـ جىلدان 2022 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن تۇتاس وبلىستاعى جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي قۇرىلىسىندا اۋدانى 760 مىڭ مۇعا جەتتى. بيىل جىل سوڭىندا تۇتاس وبلىس بوينشا جوعارى ولشەمدى ەگىنجايدىڭ اۋدانى ئبىر ميلليون 430 مىڭ مۇعا جەتەدى.

باركول قازاق اۋتونوميالى اۋدانى شىرىنزى اۋىلى گاۋجياحۇ قىستاعىندا جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي قۇرىلىسى نىسانى بىلتىر قىس تۇسۇمەن بۇرىن ايماقتادى. اتىزدار قۇنارلى ەگىنجايعا اينالعانىنان كەيىن، قىستاق تۇرعىندارى بيىل مول ئونىم الۇعا مول سەنىم ارتىپ وتىر. وسى اۋداننىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق مەكەمەسى اۋىل شارۋاشىلىعىن كەشەندى اشۇ قارجىسىن قامتاماسز ەتۇ ورتالعىنىڭ مەڭگەرۇشىسى لي شياۋجياڭ مىنالاردى ئبىلدىردى: جوعارى ونىمدىلىكپەن سۇ ۇنەمدەپ ئوندىرۇ ۇلگىسى ەڭ مۇ جەردەگى ئبيداي دىڭ برلىك ئونەمىن 65 ـــ 75 كيلوگرام ارتتىرادى، مۇنان دا ماڭىزدىسى، ەگىمشىلىك وتباسىلارى سۇ بايلىعەنان پايدالانۇ مولشەرىنىڭ جوعارىلاۋىنىڭ، استىق ئونىمىنىڭ ارتۇىنىڭ پايداسىن كورگەزىنەن كەيىن، ولاردىڭ شەكتى سۇ بايلىعەنىڭ ەڭ جوعارى ونىمدىلگىن ساۋلەلەندىرەتىن سۇ ۇنەمدەۋ تانىمى ونان ارى كۇشەيەدى.

"تيانشياۋىر"، "تيانگۇانجيا" سياقتى زەردەلى سۇارۋ جۇيەسىنىڭ كەيبىر سۇارمالى وڭىرلەردە كەڭىنەن قولدانىلۇىنا ساي، سۇ ۇنەمدەۋ ئتۇزىمى دە بارعان ساين كەمەدەلدەنۇدە. بەرتىنگى جىلدارى شايار اۋدانى سۇ يگىلىگىن باسقارۇ كاسىبىندەگى تىرەكتىلەردى اۋىل ـ قىستاقتاردىڭ شارۋالاردىڭ سۇ پايدالانۇ سەلبەستىك كووپەراتيۇىنەن 122سىن قۇرۇىنا كومەكتەسۇگە تاڭداپ جىبەرىپ، "سەلبەستىك كووپەراتيۇى + شارۋالار"، "كاسپورىن + شارۋالار"، وتباسى ەگىس الاڭى، قوعامدانعان سۇارۇ جۇمىسىن باسقارۇ سياقتى جوعارى ئونىمدى سۇ ۇنەمدەۋ ۇلگىسىن قالىپتاستىردى. شارۋالارعا جانە قىستاق دارەجەلى شارۋالار سۇدان پايدالانۇ سەلبەستىك كووپەراتيۇىنە جەكە ـ جەكە العاشقى سۇ ۇقىعى كۇزالگىن تاراتىپ، العاشقى سۇ ۇقىعى تۇراقتاندىرىلعان جەر اۋدانىن ئبىر ميلليون 680 مىڭ مۇعا جەتكىزدى. شارۋالاردى جوعارى ونىمدىلىكپەن سۇ ۇنەمدەۋ قيمىلىن ورىستەتۇگە شابىتتاندىرۇ ۇشىن، بەلسەنە قارجى جيناپ، شارۋالارعا سۇ ۇنەمدەۋ تولقىتاما قاراجاتىن تاراتتى، قازىر تاراتقان قارجى 120 ميلليون يۇاننان استى.

2022 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن شىنجياڭدا 50 ميلليون 30 مىڭ مۇ جوعارى ولشەمدى ەگىنجاي قۇرىلىپ، يەلەگەن ەگىستىك جەر اۋدانى 39%. 47كە جەتىپ، ەگىستىك سۇ يگىلىگى قۇرىلىسىنىڭ كولەمى مەملەكەت بوينشا الدىدا تۇردى. ەگىستىك جەرى شارشىلانعان، توعاندار ۇلاسقان، قۇاڭشىلىقتا سۇارۇعا بولاتىن، تاسقىن سۇىن بەسترۇعا بولاتىن، باسقارۇى جاقسى سۇارمالى ئوڭىردى وسىزاماندىرىپ وزگەرتۇدە ئدال مەڭگەرىلەتىن، دالمە ـ ئدال ولشەنەتىن، مۇقيات سۇارىلاتىن زەردەلىلەنگەن سۇ ۇنەمدەپ سۇارۇ جۇيەسى ۇزدىكسىز كەڭ كولەمدى پايدالانىلىپ جانە دارەجەسى ئوسىرىلىپ، شىنجياڭ بار كۇشپەن سۇ ۇنەمدەۋدەن، سۇ مەڭگەرۇدەن قامال الۇ جولىندا بارعان ساين ورىنقتى قادام تاستاۋدا.

(باسى 1 ـ بەتتە)

شىنجياڭ ادەبيەت ـ كوركەمونەر ىستەرىنىڭ گۇلدەنۇىنە كورنەكتى ۇلەس قوسقان ئبيشى حالشام سىدىق، جازۇشى فىڭ شوۇ ۇلەسكەرلىك سيلىعىن ەنشىلەدى.

"تيانشان ادەبيەت ـ كوركەمونەر سيلىعى" 2002 ـ جىلى اۋتونوميالى رايوندىق پارتكوم مەن اۋتونوميالى رايوندىق حالىق ۇكىمەتىنىڭ بەكتۇىمەن تاعايىندالعان اۋتونوميالى رايوندىق ەڭ جوعارى ادەبيەت ـ كوركەمونەر سيلىعى، ئار 3 جىلدا ئبىر كەزەك باعالانادى. بۇل سيلىق ئتۇرى بۇكىل شىنجياڭدىق ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرىنىڭ بەلسەندىلىگىن، ىرىقتىلعەن ئونىمدى جۇمىلدىرىپ، حالىقتى باس كەيپىكەر ەتكەن، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ مادەنيەت قاجەتىن قاناعاتتاندىراتىن، حالىقتىڭ رۇحانى كۇشىن نعايىتاتىن ئبىر توپ تاڭداۋلى تۇىندىلاردى جارىققا شىعارىپ، شىنجياڭنىڭ ادەبيەت ـ كوركەمونەر ىستەرىنىڭ ئۇرتىس جوعارى ساپالى دامؤىن ىلگەرىلەتتى.

ورتالىق كوميتەت ۇگىت ئبولىمىنىڭ "بەس ئبىر ينجەنەريا ـ سى" بوينشا باعالاۋىندا اۋتونوميالى رايوندىق پارتكوم ۇگىت ئبولىمى كورسەتكەن «بەس جۇلدىز شعىستان كوتەرىلدى» ئبي تەاترى، «گۇل نەگە سونشاما قىزىل» كينوفيلمى، «كوكتوعايداعى شوپان» ئانى تاڭداۋلى تۇىندى سيلىعىن ەنشىلەدى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، شىنجياڭنان 11 ادەبيەت ـ كوركەمونەر تۇىندىسى ىلگەرىندى ـ كەينىدى "بەس ئبىر ينجەنەريا" تاڭداۋلى تۇىندى سيلىعىن ەنشىلەدى، ولار كينوفيلم، كىتاپ، تەاتر، ئان سياقتى تۇرلەردى قامتىدى، وسى تۇىندىلار ئداۋىر وزگەرىسىنەن، جۇڭگونىڭ العا باسۇىنان، حالىق ۇىننەن نەگىزگى تاقىرىپتى سۇرىپتاپ، ماتەريال الپ، شىنجياڭداعى ئار ۇلت حالقىنىڭ كۇرەسىكەرلىك ەرلىك ـ جىگەرىن، جاسامپازدىق قۇاتىن، دامؤ جەتىستىگىن جازىپ، جاڭا داۋىردەگى شىنجياڭنىڭ ارىندى بەينەسىن جان ـ جاقتى، جالپى كورىنىستىك تۇلعادا ايگىلەدى.

سيلانعان ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرى مىنالاردى ئبىلدىردى: حالىقتى وزەك ەتكەن جاسامپازدىق بەتالىسىنا ۇزدىكسىز تابانداى بولىپ، شىنجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۇدى تەعىز ارقاۋ ەتىپ، كوركەمونەرلىك جاسامپازدىق قۇات پەن جۇڭحۇانىڭ تاڭداۋلى مادەنيەتىن توعىستىرىپ، جۇڭگو شىنجياڭنىڭ حيكاياسىن جاندى تۇرده ويداعداي بايانداپ، ساپانى جوعارىلاتۇدى ادەبيەت ـ كوركەمونەر تۇىندىلارىنىڭ جان تامىرى ەتىپ، جۇڭحۇا وركەنيەتى مايەگىنە يە، شىنجياڭ ەرەكشەلىگىن كورنەكتىلەندىرگەن، ئار ۇلت بۇقاراسى قۇاناتىڭداپ، قۇمارتا كورەتىن اناعۇرلىم كوپ ادەبيەت ـ كوركەمونەر سارا تۇىندىلارىن جاراتىپ، جاڭا ئداۋىردىڭ جاڭا جوربعندا كورىنىپ شىنجياڭ قۇرۇعا انا عۇرلىم كوپ رۇحانى كۇش قوسامىز.

ۇاڭ جيانشين قيمىلعا قاتىناستى ئارى سيلىق يەگەرلەرىنە سيلىق تاراتتى. قادەن كابەن، ماەتيمىن قادىر، دوۇ ۇانگۇي، لىۇ جيانمىڭ قاتارلىلار كەزدەسۇگە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ساۋدا سوماسى بارىنشا ارتتى، كەلەشەگى توتەنشە كەڭ. ئبىز ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارى كەلىسكەن ماڭىزدى ورتاق تانىمدى ونان ارى ويداعداي تياناقتاندىرىپ، قازاقستان جاقپەن ۇدايىلانعان اۋىس ـ كۇيىس، سەلبەستىك مەحانيزمىن ورناتىپ جانە كەمەلدەندىرىپ، ەگىن، مال شارۋاشىلىعى، ەكونوميكا ـ ساۋدا سەلبەستىگىن ۇزدىكسىز تەرەڭدەتىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن يمپورت ەتۇ تەبىنىن ارتتىرىپ، مال شارۋاشىلىعى ونىمدەرى جانە جەم ـ ئشوپ ساۋداسىن كەڭەيتىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى علىم ـ تەحنيكاسى سەلبەستىگىن كۇشەيتىپ، "ئوندىرۇ، وقىتۇ، زەرتتەۋ، قولدانۇ" اۋىس ـ كۇيىسىن، نقىالداستىعىن جانە حايۇاناتتار مەن وسىمدىكتەردى تەكسەرۇ، كارانتينەدەۋ سەلبەستىگىن كۇشەيتىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى سالاسىندا قوس باعىنتا قارجى قوسۇدى تەرەڭدەتىپ، ەگىن، مال شارۋاشىلىعىنا قارجى قوسۇ سەلبەستىگى كولەمىن ۇزدىكسىز كەڭەيتىپ، ابزالدىلىقتارىمەن ئبەرىن ـ ئبىرى تولقتاۋ جانە ئوزارا تيىمدىلىك جەتكىزۇ سەلبەستىگىن اناعۇرلىم جوعارى دەڭگەيدە جۇزەگە اسىرىپ، جۇڭگو ـ قازاقستان قارىم ـ قاتىناسىنىڭ دامؤىن جەبەۇگە، جۇڭگو ـ قازاقستان تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۇعا تىڭ قوزعاۋشى قۇات ۇستەۇدى قالايمىز.

قاراشوكەيەۇ جۇڭگونىڭ شىنجياڭنىڭ وسى رەتكى كەڭەستى دەن قويا ورنالاستىرعاندىعىنا العىس ايتتى. ول مىنالاردى ئبىلدىردى: قازاقستان ـ جۇڭگو ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ جەتەكشىلىگىندە

(باسى 1 ـ بەتتە)

ۇنەمى تولىق تابىلماي قالاتىن، قازىر ۋاكسينا تولىقتاپ قويۇ مىندەتى قول تەلەفوندا اۋتوماتتى ەسكەرتىلىپ تۇراتىن بولدى"، ـ دەدى جاڭ پىڭ.

"وسى جۇيە بولعاننان بەرى، ئبز كوپتەگەن اۋرەشىلىكتەن قۇتىلدىق. بۇرىن قوي ـ سيىرلاردى قولدان شعاراتىن كەزدە ىندەتتەن ساقتانۇ ەستەلىك داپتەرىن الىپ كارانتينەدەۋ پۇنكتىنە بارىپ كارانتين كۇالىگىن ئوتىنىش ەتەتىنبىز. قازىر سول جەرگە بارىپ قول تەلەفون ئنومىرىن ايتساق بولعانى سوڭعى 3 جىلدا ىندەتتەن ساقتانۇ ينفورماتسياسىن تەكسەرۇگە بولادى، وتە ىڭعايلى بولدى"، ـ دەدى لي ايچيان.

قارامايلى بۇلتتىق ەسەپتەۋ كاسىپ سالاسى باقشا رايونى ساندى مالىمەت ورتالعىنىڭ تەحنيكالىق جاقتان تىرەك بولۇىنا سۇيەنگەن شىنجياڭ چيسحۇا ينفورماتسيا علىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگى دلەگەرىندى ـ كەيىندى ىندەتتەن ساقتانۇ قاعازسىز جۇيەسى، شىنجياڭ حايۇاناتتار كارانتينى ەلەكترونداى كۇالىك شعارۇ جۇيەسى، مال شارۋاشىلىعى ونىمدەردىنىڭ ساپا حاۋىپسىزدىگىن انقتاۋ جۇيەسى، ئناسلدى مال، ئۇي قۇستارىن باسقارۇ جۇيەسى، ئناسىل جاقسارتۇ جۇيەسى، ئماجبۇري يمۇنيتەت جاساۋدا "الدىمەن ۋاكسينا قويىپ، ارتىنان تولقتاما بەرۇ" جۇيەسى سياقتى ون نەشە تۇردەگى ئونىمدى زەرتتەپ اشتى.

قازىر ىندەتتەن ساقتانۇ قاعازسىز جۇيەسى، حايۇاناتتار كارانتينى ەلەكترونداى كۇالىك شعارۇ جۇيەسى 14 ايماق، وبلىس، قالادا 10 مىڭنان استام قىستاققا جالپىلاستىرىلدى، 13 مىڭ نەگىزگى ساتى ىندەتتەن ساقتانۇ قىزمەتكەرى مەن 2000نان استام باسقارۇشى وسى جۇيەنى ىستەتىپ، ئبىر ميلليون 400 مىڭ باعمىشىلىق الاڭىن (وتباسى) باسقارۇدا. بۇل ـــ قارامايلىنىڭ وزىندە تۇرىپ ـ اق بۇكىل شىنجياڭنىڭ قوي ـ سيىرىن باسقارۇعا بولادى دەگەندىك.

"زەردەلى مال شارۋاشىلىعى ـــ ئداۋىر بەتالىسى، ال، مال ئناسلى ساندى مالىمەتىن دەر كەزىندە دالمە ـ ئدال يگەرۇ ـــ زەردەلى قالانى، سيفرلى مال شارۋاشىلىعىن جۇزەگە اسىرۇدىڭ نەگىزى. 2016 ـ جىلدان باستاپ، ئبز مال شارۋاشىلىعى تۇتاس كاسىپ سالاسى تىزبەگىن نەگىز ەتكەن ۇلكەن ساندى مالىمەتپەن باسقارۇدى قولدانۇ جۇيەسى ـــ "شىنجياڭ مال شارۋاشىلىعى، مال دارىگەرلىگى ۇلكەن ساندى مالىمەت تۇعىرىن" زەرتتەپ اشىپ، مال شارۋاشىلىعى، مال دارىگەرلىگىنە قاتىستى بارلىق جۇمىستاردى شوعىرلاندىرىپ، ونىمدەردىڭ كەلۇ قاينارى مەن اپارىلاتىن جەرىن انىق ەستەلىككە الىپ، ساندى مالىمەتتەن ورتاق يگىلىكتەنۇدى جۇزەگە اسىردىق"، ـ دەدى شىنجياڭ چيسحۇا ينفورماتسيا علىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ كاسىپ دىرەكتورى مۇحتار تۇردى.

2020 ـ جىلى "شىنجياڭ مال شارۋاشىلىعى، مال دارىگەرلىگى ۇلكەن ساندى مالىمەت تۇعىرى" رەسمي ىسكە قوسىلدى. مۇحتاردىڭ كورسەتۇىمەن ئتىلشى "شىنجياڭ مال شارۋاشىلىعى، مال دارىگەرلىگى ۇلكەن ساندى مالىمەت تۇعىرى" ارقىلى مال، ئۇي قۇستارى باعمىشىلىعى، ئناسىلدى تۇقىم جەتىلدىرۇ، ىندەتتەن ساقتانۇدان تارتىپ، سويۇ، مانەرلەۇ، تاسمالداۋ، ساتۇ سياقتى ئاربىر بۇىنداردىڭ بەلگىسىن انقتاۋ مەن تەكسەرۇدىڭ جۇزەگە اسىرىلعاندىعىن، مال شارۋاشىلىعىندا ئتۇيىندى، وزەكتى كاسىپتەردىڭ جاپىاي ينفورماتسيالانۇى، كاسىپ باسقارۇدىڭ ينفورماتسيالانۇى، باسقارۇ ينفورماتسياسىنىڭ بايلىققا اينالدىرىلۇى جانە ينفورماتسيالىق قىزمەت وتەۇدىڭ جۇيەلىلەنۇى جۇزەگە اسىرىلعاندىعىن كوردى.

"ەگەر بۇلتتىق ەسەپتەۋ كاسىپ سالاسى باقشا رايوننا كوشپ كىرمەگەن بولسا، سەرىكتەستىك بۇگىنگى وراي مەن دامؤعا يە بولا المايتىنى ەدى. بىزبەن بىرگە باقشا رايوننا كوشپ كىرگەن كوپتەگەن سەرىكتەستىكتىڭ كولەمى العاشىندا وتە شاعىن بولاتىن، باقشا رايوننىڭ جوبالاۋى، قىزمەت وتەۇى، جەتەكتەۇى، تانىستىرۇى ارقىلى ئبز ناعىز 'بۇلتتىق' دامؤ جولىنا تۇستىك". مۇحتار تەبىرەنە بىلاي دەدى: كەلەسى قادامدا، سەرىكتەستىك ۇلكەن ساندى مالىمەت پەن جاساندى زەردەنىڭ مال شارۋاشىلىعىندا قولدانىلۇىن ونان ارى كەڭەيتىپ، "مال شارۋاشىلىعى بۇلتىن" ۇزدىكسىز اشىپ، شىنجياڭنىڭ مال شارۋاشىلىعىنىڭ جوعارى ساپالى دامؤنا اقىل ـ پاراسات جاعىنان ۇلەس قوسادى.